

rendelkezéseit, meg azért is, mivel nekünk magyaroknak igen nagy okunk van gondolkoznunk a magunk közoktatásügyi törvényeinek gyarlóságain. A nemzeti élet tünetei néha több országban azonosak!

i. s.

★

— **Tornatanítók kongresszusa.** Az osztrák tornatanítók egyesülete Glasz Lajos elnöklésével husvétkor tartotta meg Bécsben az «Allgemeiner österreichischer Turnlehrertag»-ot, melynek során maga az elnök tartott részletes előadást a középiskolai tornatanítók állásának erkölcsi és anyagi érdekeiről. Fejtegetéseinek lényege a következő határozati javaslatba foglalható össze, melyet egyhangulag elfogadtak: «A vallás- és közoktatásügyi minisztérium megkeresendő aziránt, hogy a képviselőháznak és tartományi gyűléseknek olyan törvényjavaslatot terjesszen be, mely a középiskolákban és tanítóképző-intézetekben működő tornatanítóknak a törzsfizetés felemelése mellett egyidejűleg lehetővé tegye a magasabb (9. és 8.) rangosztályokba való fellépést, heti 20 tanítási óra mellett a szolgálati időt 30 évben állapítsa meg az ideiglenes szolgálati időnek méltányos beszámításával, továbbá a tornára alkalmasabb segédtanítók és helyettesek óradíjait felemelje s végleges alkalmazásuk esetében szolgálati idejüket méltányosan számítsa be.» A tanítás és nevelés rögzös pályáján bármely irányban és bárhol működő egyéneknek anyagi javadalmazásuk érdekében kifejtett törekvéseit jogosaknak ismerjük el, de egyúttal azt tartjuk, hogy az iskola és az ifjúság érdekében az illetőknek minél intenzívebb *képzése* nem kevésbé fontos. Fokozott mértékben áll ez a követelés a tornatanítókról, mely — sajnos — még a nyugati államokban sem tartott lépést az elméleti tantárgyak képviselőinek mind jobban fejlesztett készségével. A magyar tornatanítók önmaguk és a köz iránt hálás dolgot mivelnének, ha a *tornatanítóknak olyannyira reformra szoruló képzését* állandóan napirenden tartanák s egy országos kongresszus keretében a modern kor követelményeinek megfelelően kidolgoznák és megvitátnák.

kf.

HAZAI IRODALOM.

Magyar Remekírók, VII. sorozat. Budapest, 1905. Franklin Társulat.

A Franklin-társulatnak ez a hatalmas gyűjteményes vállalata befejeződéséhez közeledik. A télen megjelent öt kötet elseje *Tompa Mihály munkáinak* IV. kötete, teljessé teszi a *népregékkel* és *virágregékkel* Tompa műveinek sorát. Azaz csak befejezi; mert hiába állí-

tottuk össze épen e folyóirat hasábjain a kiadásból kifejejtett költemények jegyzékét, a kiadó-társulat nem hallgatott figyelmeztetésünkre s most a költő művei vagy húsz rövid költemény mellözése folytán csonkán maradtak.

Kisfaludy Sándor költői műveinek II. részét is ez a sorozat hozta, a *regéket*. E kötet s a már régebben megjelent I. kötet nem merítik ki teljesen Kisfaludy költészetét, nemcsak színművei hiányoznak, hanem regéinek egy része is, köztük a legnagyobb terjedelmű, Gyula szerelme. Ami azonban a Tompa-kiadásnál hiba volt, az itt nem az. Teljes Kisfaludy kiadásra természetesen már a művek nagy száma miatt sem lehetett gondolni, s maga Kisfaludy még legkiválóbb alkotásaiban is elavult. Az egykor annyira magasztalt író ma már az irodalomtörténeté s a nagy közönség legföljebb a Szerelmekben és egy pár regében talál mérsékelt gyönyörűséget. *Heinrich Gusztávnak* e második kötethez írt bevezetése igen megkönnyíti élvezésüket: nemcsak elemzi Kisfaludy epikáját, hanem megállapítja azokat a körülményeket, amelyeknek egykor hatásukat köszönhatték s megismertetvén az olvasót a regéknek és a korviszonyoknak a kapcsolatával, kitér a szempontot, amelyből tekinteni kell őket, hogy érdekeljen bennünket is «a régi dicsőség lantosa».

Kemény Zsigmond tanulmányaiból Gyulai Pál állított össze egy kötetre valót, s a társulat ezzel be is fejezte Kemény munkásságának ismertetését. Véleményünk szerint nagyon helytelenül. Kemény mint *essayíró* kétségtelenül egyike legkiválóbbjainknak, de mint *regényíró* nemcsak egyike a legnagyobbaknak, hanem maga a legnagyobb. A Magyar Remekírók tehát, ha egyetlen egy Kemény-regényt nem ad, csonka vállalat marad s bármilyen mélyen járnak is tanulmányai — a Széchenyiről szóló, a legnagyobb magyarnak mindmáig legszebb jellemrajza s az Élet és irodalom sajnos nem kaphattak helyet e kötetben — a nagy közönséget jobban érdekelték volna A rajongók, a Zord idő s Az özvegy és leánya. Az iskola megtesz mindent, hogy irodalmunknak ezt a büszkeségét, egyikét azon keveseknek, akik a külföld hasonló törekvésű íróival kiállják az összehasonlítást, közelebb hozza a nemzethez, hogy segítsen leküzdeni azokat a nehézségeket, amelyek e regények élvezése elé torlódnak: kár, hogy törekvése nem mindig talál támogatásra a kiadóknál.* A kötet bevezetése, mint minden, amit Gyulai Pál ír, alapos, rövidsége ellenére is kimerítő és

* Elismerjük készségesen, hogy épen Kemény népszerűsítése érdekében nagyon sokat tett a Franklin-társulat, kiadta nyolc kötetben összes szépirodalmi munkáit s a Magyar Regényírók című vállalatában A rajongókat, de az itt kínálkozó alkalmat is meg kellett volna ragadnia.

igen szép. Életrajzi tekintetben bővebb, mint a Kemény fölött tartott emlékbeszéde, irodalmi és közéleti szereplésének méltatása azonban nagyrészt az emlékbeszédre támaszkodik.

Könnyebb dolga volt az *Eötvös*-kötet összeállítójának, *Voinovich Gézának*, mert két kötet állott rendelkezésére; a megjelent első kötetben *Összes költeményein* kívül két elbeszélést, az *Éljen az egyenlőség* című vígjátékot s a *Gondolatokból* az emberre és világra vonatkozókat kapjuk. Helyes tapintat vezette, hogy közölte Eötvösnek kissé megkopott vígjátékát, mert komikuma a demokrataság nevetéses volta, mely csak fölfelé nyilvánul, lefelé azonban mint osztálygóg jelentkezik, ma sem vesztett frissességéből és ha a bonyodalom számai kissé durvák is, azért tud érdeklődést kelteni. A bevezető életrajz is szép dolgozat, komoly, anélkül hogy fárasztó volna és csinnal, de keresettség nélkül van írva.

A sorozat utolsó darabját *Széchy Károly* szerkesztette; *Balassa Bálint* költeményeiből és *Zrinyi Miklós Szigeti veszedelméből* állított össze egy kötetet. Megboldogult tudósunknak ez volt az utolsó irodalmi munkája, melyen még pár hónappal halála előtt is nagy buzgalommal és kedvvel dolgozott. Zrinyi munkái közül csak az eposzt közli, főséges vallásos költeményét, a *Feszületet*, valamint idilljeit elhagyta. Balassának sem nyomtatta le minden versét, vagy száztíz költeményéből mindössze huszonkilencet, helyette azonban igen részletes életrajzot írt Balassáról. A legújabb adatok fölhasználásával készült életrajz az egész vállalatnak legterjedelmesebb bevezetése (83 lap), de a laikus közönség számára túlságosan részletező és adatainak gazdagsága miatt kissé nehéz olvasmány. Mivel a vállalat nem a szak-tudósokhoz, hanem a nagyközönséghez és az iskolához akar szólni, talán célszerűbb lett volna az életrajz megrövidítésével több költeménynek szorítani helyet. A kiadásnak egyik nagy érdeme, hogy Balassának egyik szép versét, a *Beszélgést az echóval*, amelyet a kézirat csak romlott állapotban tartott fenn, az Erdélyi Páltól fölfödözött drámai töredék segítségével kiigazította s így eredeti szépségébe visszaállította.

Cs. E.

*

Glosszák egy ankétről és egy jegyzőkönyvről.

Az egységes jogosítású középiskola ügyében január végén tartott szakértekezlet s a róla meglepő rövid időközben kibocsátott *Jegyzőkönyv* mondhatni eléggé foglalkoztatja a tanárvilágot.* Amidőn

* A *Tanáregyesületi Közlönyben* megjelentek: 551—56 (Pruzsinszky), 556—58 (Bozóky), 562—65, 579—83, 594—96 (Balogh), 565—67 (Kálmán),